

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองในการขนย้ายซากยานยนต์
ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๐๒ : กรณีกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๑๔๐๔/๓๔๐๔ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ ขอ
หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางปกครอง สรุปความได้ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑
กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการ
การกำจัดซากยานยนต์โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๐๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา
(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เรื่องเสร็จที่ ๘๔๗/๒๕๔๑ แล้ว ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการ
แก้ไขปัญหการทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะตามอำนาจหน้าที่
แต่มีประเด็นปัญหาในการปฏิบัติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ และพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรุงเทพมหานครจึงเห็นควรหารือในประเด็นปัญหา
ข้อกฎหมายเพิ่มเติมจากแนวทางความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๑. การดำเนินการตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ที่กำหนดให้
พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการกับกรณีที่เกิดการติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้ในทางสัญจร
ของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองขนหรือย้ายสิ่งนั้น ถ้าไม่มีการขนย้ายภายในเวลาอันสมควร หรือไม่ปรากฏตัว
เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ
โดยวิธีการที่เห็นสมควร ซึ่งการดำเนินการ ไม่ได้แบ่งแยกมาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่เกิด
และไม่พบเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ออกจากกันโดยชัดแจ้งดังเช่นมาตรการบังคับ
ทางปกครองตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ข้อ ๒ จึงอาจมีลักษณะ
เป็นการพิจารณาทางปกครองในการเตรียมการและดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองที่ต้องอยู่ภายใต้
บังคับของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การอุทธรณ์คำสั่ง
ทางปกครอง (มาตรา ๔๔) มาตรการบังคับทางปกครอง (มาตรา ๖๓/๒๑) คำเตือนก่อนใช้มาตรการ
บังคับทางปกครอง (มาตรา ๖๓/๒๒) การแจ้งเป็นหนังสือ (มาตรา ๗๐) การประกาศในหนังสือพิมพ์
แทนการแจ้งเป็นหนังสือ (มาตรา ๗๓) เป็นต้น กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า การแก้ไขปัญห
การทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะโดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๒ แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ในกรณีที่ไม่มีพบเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ดังกล่าว
เป็นเรื่องการออกคำสั่งทางปกครองหรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองที่ต้องปฏิบัติ
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่

๒. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการขนหรือย้ายซากยานยนต์โดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ โดยนำมาเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานเขตหรือสถานที่เก็บซากยานยนต์ส่วนกลางของกรุงเทพมหานคร รวมถึงการเข้าทำความสะอาดบริเวณที่มีการทิ้ง ตั้งวาง กองบนถนน สถานสาธารณะหรือในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงบุคลากรของกรุงเทพมหานครในการดำเนินการทั้งในกรณีที่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง แต่มาปรากฏตัวในภายหลังจากที่สำนักงานเขตขนหรือย้ายซากยานยนต์แล้ว กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเรียกให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการขนหรือย้ายซากยานยนต์ ค่าใช้จ่ายในการทำสะอาดสถานที่ และค่าเก็บรักษาซากยานยนต์ เช่น ค่าเช่าสถานที่ ค่าจ้างดูแลรักษาซากยานยนต์ ตามมาตรา ๖๓/๒๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้หรือไม่ หากสามารถเรียกได้จะต้องใช้อัตราค่าใช้จ่ายหรือเทียบเคียงจากอัตราค่าใช้จ่ายใดมาเป็นฐานในการเรียกค่าใช้จ่ายดังกล่าว

๓. ข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่จัดการขนย้ายและขายสิ่งใด ๆ ที่มีการติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และข้อ ๓ กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและสอบสวนผู้กระทำความผิด ซึ่งได้เกิดขึ้นในการก่อสร้างปลูกปัก ติดตั้ง วาง หรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ลงในที่ดังกล่าว กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า เมื่อได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ที่มีการทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ แล้ว กรุงเทพมหานครจะสามารถขายซากยานยนต์ที่อยู่ในการเก็บรักษา ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ข้อ ๒ ได้หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การแก้ไขปัญหการทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะโดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ในกรณีที่ไม่พบเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ดังกล่าวเป็นเรื่องการออกคำสั่งทางปกครองหรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ เห็นว่า ข้อ ๒^๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ กำหนดแนวทางในการดำเนินการในกรณีที่มีการทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือ

^๑ข้อ ๒ ในกรณีปรากฏว่าได้มีการติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และปรากฏว่าได้มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติของแผ่นดินแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนหรือย้ายสิ่งนั้น ๆ ไปให้พ้นทางสาธารณะหรือที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นเสีย ถ้าไม่มีการขนย้ายไปภายในเวลาอันสมควรก็ดี หรือไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ ก็ดี ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ เสียได้โดยวิธีที่เห็นสมควร และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นได้โดยอนุโลม

ในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันว่า หากเป็นกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวมีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ขนหรือย้ายสิ่งนั้น ๆ ไปให้พ้นทางสาธารณะหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นเสีย ถ้าไม่มีการขนย้ายไปภายในเวลาอันสมควรหรือไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ ให้นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ ได้โดยวิธีที่เห็นสมควร กรณีจึงสามารถ แยกการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นสองกรณี ดังนี้

(๑) ในกรณีที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ ข้อ ๒ แห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนหรือย้ายซากยานยนต์ไปให้พ้นทางสาธารณะ หรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นเสีย จึงเห็นได้ว่า การแจ้งดังกล่าวมีลักษณะเป็นคำสั่ง ทางปกครองตามความในมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เนื่องจาก เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ และโดยที่มาตรา ๓^๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดให้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น หากในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ใดที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่า หลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรุงเทพมหานครย่อมต้อง ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ และกรณีใดที่ไม่มีกำหนดไว้ ย่อมต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เช่น การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง การแจ้งคำสั่งทางปกครอง เป็นต้น

^๒มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับ จดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนด ในกฎหมาย

สำหรับกรณีที่ข้อ ๒^๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ กำหนดว่า ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่มีการขนหรือย้ายไปภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ ได้โดยวิธีที่เห็นสมควร เห็นว่า เป็นการกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายไว้โดยเฉพาะแล้ว แต่โดยที่ มาตรา ๖๓/๓^๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดให้ในกรณีที่บทกฎหมายใด กำหนดมาตรการบังคับทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้มาตรการบังคับนั้น จะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามที่กำหนดในหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามหมวดนี้แทนก็ได้ ดังนั้น หากกรุงเทพมหานครเห็นว่าการใช้มาตรการบังคับตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ จะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรุงเทพมหานครจะใช้มาตรการบังคับ ทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แทนก็ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔๙ ไม่ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีคำเตือนก่อนใช้ มาตรการบังคับทางปกครอง กรณีจึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๖๓/๒๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครองฯ ที่มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ สูงกว่ามาใช้บังคับตามนัยมาตรา ๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กล่าวคือ ก่อนการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีคำเตือนเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองขนหรือย้ายซากยานยนต์ภายในระยะเวลาที่กำหนดเสียก่อน โดยคำเตือน ต้องกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองที่จะใช้ให้ชัดเจน ซึ่งคำเตือนนี้จะกำหนดไปพร้อมกับหนังสือ แจ้งก็ได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำเตือน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจ ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยขนย้ายซากยานยนต์ออกจากทางสาธารณะหรือที่ซึ่งประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ทั้งนี้ หากซากยานยนต์นั้นกีดขวางการจราจรในทางสาธารณะอย่างยิ่ง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายอื่นต่อประโยชน์สาธารณะและการกระทำความผิดขัดต่อกฎหมาย

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕มาตรา ๖๓/๓ ถ้าบทกฎหมายใดกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้มาตรการบังคับนั้นจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดนี้ เจ้าหน้าที่จะใช้ มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดนี้แทนก็ได้

^๖มาตรา ๖๓/๒๒ ก่อนใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๖๓/๒๑ เจ้าหน้าที่จะต้องมีคำ เตือนเป็นหนังสือให้มีการกระทำหรือละเว้นกระทำตามคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาที่กำหนดตามสมควรแก่ กรณี คำเตือนดังกล่าวจะกำหนดไปพร้อมกับคำสั่งทางปกครองก็ได้

คำเตือนนั้นจะต้องระบุ

(๑) มาตรการบังคับทางปกครองที่จะใช้ให้ชัดเจน แต่จะกำหนดมากกว่าหนึ่งมาตรการในคราว เดียวกันไม่ได้

(๒) ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มรายวันในการที่เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมาย ให้บุคคลอื่นกระทำการแทน หรือจำนวนค่าปรับบังคับการ แล้วแต่กรณี

การกำหนดค่าใช้จ่ายในคำเตือน ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะเรียกค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หากจะต้องเสีย ค่าใช้จ่ายจริงมากกว่าที่ได้กำหนดไว้

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ที่มีโทษทางอาญา ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๑๘^๙ ประกอบกับมาตรา ๕๖^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท กรุงเทพมหานครก็อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้โดยไม่ต้องออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๖๓/๒๑^{๑๑} วรรคสาม และไม่ต้องมีคำเตือนตามมาตรา ๖๓/๒๒^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

(๒) กรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากยานยนต์ ตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ ได้โดยวิธีที่เห็นสมควร เห็นว่า เป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายซากยานยนต์ที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการแจ้งและมีคำเตือนก่อนใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เนื่องจากเป็นกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องบังคับการโดยเร่งด่วนเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่มีโทษทางอาญาดังที่กล่าวแล้ว อีกทั้งมาตรา ๔๕^{๑๓} วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ก็กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นทุกคนร่วมกันขจัดหรือแก้ไขไม่ให้สิ่งที่ผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะอีกต่อไป จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ในกรณีดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรา ๖๓/๒๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

^๙มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ

^{๑๐}มาตรา ๕๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

^{๑๑}มาตรา ๖๓/๒๑ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ถ้าผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน โดยผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองจะต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มรายวันในอัตราร้อยละสิบห้าต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัด

(๒) ให้มีการชำระค่าปรับบังคับการตามจำนวนที่สมควรแก่เหตุแต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อวัน เจ้าหน้าที่ระดับใดมีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการจำนวนเท่าใด สำหรับในกรณีใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องบังคับการโดยเร่งด่วนเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่มีโทษทางอาญาหรือมิให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยไม่ต้องออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำก่อนก็ได้ แต่ทั้งนี้ ต้องกระทำโดยสมควรแก่เหตุและภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๓}มาตรา ๔๕ เมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นในท้องที่ใดและพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นทุกคนร่วมกันขจัดหรือแก้ไขไม่ให้สิ่งที่ผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะอีกต่อไป

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์และอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ และให้วางระเบียบการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองและกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง แต่มาปรากฏตัวในภายหลังจากที่สำนักงานเขตชนหรือย้ายชากยานยนต์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเรียกให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองชากยานยนต์ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการชนหรือย้ายชากยานยนต์ ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกสถานที่ และค่าเก็บรักษาชากยานยนต์ เช่น ค่าเช่าสถานที่ ค่าจ้างดูแลรักษาชากยานยนต์ ตามมาตรา ๖๓/๒๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้หรือไม่ หากสามารถเรียกได้จะต้องใช้อัตราค่าใช้จ่ายหรือเทียบเคียงจากอัตราค่าใช้จ่ายใดมาเป็นฐานในการเรียกค่าใช้จ่ายดังกล่าว เห็นว่า ในกรณีที่กรุงเทพมหานครจะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ตามมาตรา ๖๓/๓^{๓๓} กรณีย่อมต้องนำมาตรา ๖๓/๒๑^{๓๔} มาใช้บังคับ ซึ่งมาตรา ๖๓/๒๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองเข้าดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองจะต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มรายวันในอัตราร้อยละยี่สิบห้าต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัด จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดวิธีการเพื่อให้คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำบรรลุผล ซึ่งรวมทั้งกรณีมาตรการบังคับทางปกครองที่ไม่ต้องออกคำสั่งทางปกครองและค่าเตือนตามมาตรา ๖๓/๒๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย ค่าใช้จ่ายที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองชากยานยนต์ซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองจะต้องชำระตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีจำนวนเท่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ใช้จ่ายไปจริงเพื่อการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้น ดังนั้น ค่าใช้จ่ายที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองชากยานยนต์ต้องชดใช้ให้แก่กรุงเทพมหานครและค่าใช้จ่ายที่ต้องนำมาคิดเงินเพิ่มรายวันในอัตราร้อยละยี่สิบห้าต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าว จึงหมายถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่กรุงเทพมหานครได้จ่ายไปจริงตามสมควรเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองหรือมาตรการบังคับทางปกครอง อาทิ ค่าใช้จ่ายในการขนย้ายชากยานยนต์ ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวกสถานที่ และค่าเก็บรักษาชากยานยนต์ เช่น ค่าเช่าสถานที่ ค่าจ้างดูแลรักษาชากยานยนต์

ประเด็นที่สาม เมื่อกรุงเทพมหานครได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองชากยานยนต์ที่มีการทิ้ง วาง หรือกองชากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ แล้ว กรุงเทพมหานครจะสามารถขายชากยานยนต์ที่อยู่ในการเก็บรักษา ตามข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า ข้อ ๒^{๓๕} แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ กำหนดว่า ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่มีการขนย้ายทรัพย์สินภายในเวลาอันสมควร หรือไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายทรัพย์สินนั้นได้โดยวิธีที่เห็นสมควร และให้นำ

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๓๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗^{๑๖} มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นได้ โดยอนุโลม ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงสามารถขายซากยานยนต์ได้โดยวิธีที่เห็นสมควร สำหรับเงินที่ได้จากการขายซากยานยนต์นั้น กรุงเทพมหานครย่อมหักค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปจริงตามสมควร ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๓/๒๔^{๑๗} ประกอบกับมาตรา ๖๓/๑๒^{๑๘} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และมาตรา ๓๔๔^{๑๙} วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ส่วนเงินที่เหลือนั้น หากปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่มารับเงินที่เหลือจากการขายซากยานยนต์ดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กรุงเทพมหานครนำซากยานยนต์มาไว้ในความรักษาให้เงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน หากไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ขายระยะเวลาออกไปเป็นห้าปี ตามมาตรา ๑๓๒๗ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามข้อ ๒^{๒๐} แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ ซึ่งการดำเนินการขายซากยานยนต์

^{๑๖}มาตรา ๑๓๒๗ ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาชญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรมในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาชญาต่อศาลแล้วนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ท่านให้ผ่อนเวลาออกไปเป็นห้าปี

ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียง่าย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ ท่านว่ากรมในรัฐบาลจะจัดให้เอาออกขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดก็ได้ แต่ก่อนที่จะขายให้จัดการตามควรเพื่อบันทึกรายการอันเป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้นอาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตนและพิสูจน์สิทธิได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน

^{๑๗}มาตรา ๖๓/๒๔ ในกรณีไม่มีการชำระค่าปรับบังคับการ ค่าใช้จ่าย หรือเงินเพิ่มรายวัน โดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับทางปกครองตามส่วนที่ ๒ ต่อไป

^{๑๘}มาตรา ๖๓/๑๒ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่กฎกระทรวงไม่ได้กำหนดเรื่องใดไว้ ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ถือว่า

(๑) เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงิน

(๒) ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึง ผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

(๓) อำนาจของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดี เป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายถึง เจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง

^{๑๙}มาตรา ๓๔๔ เมื่อผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีทุกคนได้รับส่วนแบ่งเป็นที่พอใจแล้ว ถ้ายังมีเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินเหลืออยู่หลังจากที่ได้หักค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีแล้วและเงินเช่นนั้นอยู่ในบังคับที่จะต้องจ่ายแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามาตรา ๓๒๙ หรือถูกอายัดโดยประการอื่น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินส่วนที่เหลือนั้นตามมาตรา ๓๒๙ หรือตามคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้อง แล้วแต่กรณี

ถ้าเงินรายได้จำนวนสุทธิที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ต้องการใช้สำหรับการบังคับคดีต่อไปก็ดี หรือมีเงินได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินเหลืออยู่หลังจากที่ได้หักชำระค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีและจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ทุกคนเป็นที่พอใจแล้วก็ดี ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินรายได้จำนวนสุทธิหรือส่วนที่เหลือนั้นให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา และถ้าทรัพย์สินของบุคคลภายนอกต้องถูกจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ให้จ่ายเงินรายได้จำนวนสุทธิหรือส่วนที่เหลืออยู่แก่บุคคลภายนอกนั้น

ถ้าได้มีการขายทรัพย์สินรายได้ตามมาตรา ๓๒๓ ไปแล้ว และได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นคุณแก่ผู้เรียกร้อง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินที่ได้จากการขายแก่ผู้เรียกร้องไป

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ตามข้อ ๒ ดังกล่าว สามารถกระทำได้โดยไม่เป็นการลบล้างอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการจับกุมและสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดขึ้นจากการทอดทิ้งซากยานยนต์ไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ ตามข้อ ๓^{๒๑} แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ฯ

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๖๔

^{๒๑}ข้อ ๓ ประกาศนี้ไม่ลบล้างอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการจับกุมและสอบสวนความผิดอาญา ซึ่งได้เกิดขึ้นในการก่อสร้างปลูกปัก ติดตั้ง วาง หรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ลงในที่ดังกล่าวในข้อ ๑ และข้อ ๒